

Hembygds - nytt

Nr 2 – 2020

Hembygds -nytt

Medlemstidningen Hembygds-nytt

Ges ut vår och höst

Vi tar gärna emot bidrag till tidningen

Artikelbidrag: Gunnel Johansson

gunnelbotanik@hotmail.se

Foton: Lennart Jonsson

lennart-jonsson@hotmail.com

Hembygdsföreningen

Medlemsavgift 110 kr, för familj 160 kr.

Plusgiro 57 64 84-0 eller Swish 123 042 72 86

E-post: hembygdforshaga@gmail.com

Facebook: Forshaga hembygdsförening

Hemsida: hembygd.se/forshaga

Hembygdsgården

Adress: Södra Lagerlöfsgatan 46, 667 33 Forshaga

Öppen vardagar kl 8 till 12

Boka lokal: ring Harriet Dahlén på Hembygdsgården 054-87 36 48 vardagar kl 8 – 12

Aktuell information finns alltid på hemsidan hembygd.se/forshaga

Styrelsen 2020-2021

Ordförande Sara Nilsson

Sekreterare Annelie Rudqvist

Kassör Åke Nilsson

Ledamot Christer Dahlén

Ledamot Marie Martinsson

Ledamot Marianne Läckström

Ersättare Tommy Schutzer

Ersättare Anita Sandin

Ersättare Ingela Wikström

Ordföranden har ordet

Vilket konstigt 2020 vi har fått! Nästan inget av det vi i början av året planerade har gått att genomföra. Vi har en hög medelålder på våra aktiva medlemmar och som då följaktligen är i riskgrupp för covid19-smitta. Så en hel del av det arbete som vanligen utförs i olika arbetsgrupper har legat nere. Våra hyresintäkter har minskat men lyckosamt nog har vi haft en hel del uthyrningar till mindre sällskap, fester, yoga, barnkalas, föreningsmöte m.m.

Vi har fått tänka om och tänka nytt. Tack och lov har vi kunnat ha kvar vår fantastiska personal på Hembygdsgården. Det har gjort att vi kunnat upprätthålla vår standard gentemot allmänheten. Gräsmattorna har varit klippta och Örtagården har som tidigare skötts av örtagårdsgruppen vid ett antal tillfällen under säsongen.

Under tidig vår när restriktionerna kom skaffade vi ett antal begagnade rastbord, som gav möjlighet för sällskap att hålla avstånd utomhus men ändå ses och umgås på ett säkert sätt.

Vi sköt fram årsmötet, det hölls inte förrän 7 juni och då utomhus med avstånd. Vi har utökat vår hemsida med torpinventeringen som gjordes på 1980-talet. Den ursprungliga informationen av torpen uppdateras nu efterhand på hemsidan.

Beskrivningen av vår Örtagård och dess växter finns nu också på föreningens hemsida. Örtagården har för övrigt varit flitigt besökt och mycket uppskattad under sommaren.

I slutet av vårterminen hade Hembygdsgården besök av ett antal grupper från Skivedskolan som besökte vårt skolmuseum.

Efter en hel del planerande och funderande över hur vi skulle anordna ett så coronasäkert sommarkafé som möjligt, så öppnade vi Hembygdsgårdens sommarkafé den 9 juni. Vi anpassade öppettiderna efter Harriets arbetstid så vi hade öppet tisdag onsdag och torsdag 9:30–13:00. Det är Harriet och jag som har haft huvudansvar för denna verksamhet, men vi har även haft hjälp vid ett antal tillfällen av hjälpsamma personer. Samtidigt med kaféet var den lilla Loppisboden öppen och där har Anita Jonsson med hjälp av Inger Fredriksson varit ansvariga.

Vid ett antal tillfällen har bla. Per-Arne Nilsson och Hans Lind underhållit. Sven-Ove Svensson har även han varit på Hembygdsgården och underhållit med kåseri.

Sommarkaféet var en större framgång än vi vågat hoppas på, så vi beslöt att fortsätta med Höstkafé när vi gick in i september. Det är nu öppet tisdagar och onsdagar. Varje tisdag är det stickkafé och snart börjar förberedelserna för vår alternativa julmarknad. Vi tänker oss en annan sorts julmarknad. Hembygdsföreningen erbjuder förbeställning av de alster och produkter som brukar vara populära.

Håll utkik i Forshaga Dejebladet efter vad som erbjuds!

Nu vill jag passa på att tacka alla ni som kommit och kommer till Hembygdsgården och fikar och på så sätt bidrar till att driva verksamheten vidare. Jag önskar er alla en fin höst! Men framför allt håll ut ta hand om er och varandra!

Vänliga Hälsningar Sara Nilsson

Hjortmyren för hundra år sedan

I sluttningen från Nyback ner mot Hjortmyren i Skived kan man ovanpå backsluttningen se några små rör med plåttak som sticker upp ur marken. Går man så nerför backen och följer vägen mot fiskestället vid älven, får man i sluttningen se flera stabila ståldörrar som nästan är överväxta av gräs och småbuskar. Vad är det manne för mystiska utrymmen som döljer sig bakom dessa bastanta dörrar. Rören med plåttak och dörrarna verkar hänga ihop på något sätt.

Vi måste leta oss bakåt mer än hundra år i Skiveds historia för att lösa gåtan. På andra sidan älven hade i slutet av 1800-talet en stor industri börjat växa fram. Vid sekelskiftet tillverkades där stora mängder pappersmassa och företaget Mölnbacka-Trysil behövde mer och mer arbetskraft. För att härbärgera den växande skaran arbetare byggdes ett flertal bostäder, bland annat fyra rödmålade tvåvåningshus på Hjortmyren, varje hus med åtta lägenheter.

I dessa lägenheter fanns givetvis inga kylskåp. Först för hundra år sedan började det tillverkas kylskåp. 1922 hade två svenska studerande, Baltzar von Platen och Carl Munter, presenterat sitt examensarbete, det första kylskåpet för privat bruk. 1925 köpte Electrolux rättigheterna för tillverkning och de första kylskåpen började ta plats i förmögna hem. Först efter andra världskriget blev det standard i de flesta hem.

Före den tiden gällde det att finna lösningar att bevara maten färsk. Metoder som saltning, torkning, rökning, konservering, inläggning i ättika nyttjades i de flesta hushåll, men också förvaring i kalla utrymmen, som källare under husen, jordkällare, bingar med sågspån och isblock var ofta använda, ja uppfinningsrikedomen var gränslös.

För husen på Hjortmyren blev backsluttningen ner från Nyback en suverän lösning. I den kalla jordslanten grävdes åtta utrymmen med kraftiga värmetåliga dörrar och luftväxling genom rör upp från taken i källarrummen, rören hade dessutom ett litet plåttak som kunde regleras allt efter utetemperatur.

Nu ligger de praktiska källarna i glömska under buskar och gräs.

Hjortmyren är ett låglänt område nära Klarälven och vid flera översvämningar stod vattnet högt. En bidragande orsak var Hjortmyrsbäcken i norra delen av området där vattnet från Klarälven lätt strömmade in. 1916 var översvämningen så omfattande att vattnet stod högt inne i vissa lägenheter. Då var roddbåt den enda möjligheten att förflytta sig mellan husen.

Gunnel Johansson

Grossbolsmagasinet

Detta är hembygdsföreningens yppersta klenod!

Orden kom från professor John Nihlén vid ett besök på hembygdsgården. Han var en förgrundsgestalt inom svensk kulturmiljövård och i över 30 år redaktör för tidningen Bygd och Natur.

Och visst är Grossbolsmagasinet från Hagen i Grossbol en byggnad med historia. Det byggdes i mitten av 1700-talet och Hagens ägare Hjalmar Olsson som var styrelseledamot i hembygdsföreningen, skänkte byggnaden till hembygdsföreningen i början av 1950-talet.

När landsvägen mot Kvarntorp och Deje skulle byggas om i slutet av 1940-talet, drogs den nedanför kullen i Grossbol. Hjalmar Olssons gamla sädesmagasin hamnade illa till med ett hörn nästan på vägkanten. Hembygdsföreningen fick löfte om att överta magasinet om det flyttas till hembygdsgården.

Föreningen hade små möjligheter att genomföra flytten så det fick stå kvar så länge. Hjalmar Olsson avled 1950 och magasinet stod fortfarande kvar, men var i illa skick och som så ofta, var det Mölnbacka-Trysil som ställde upp som räddare med reparation av byggnaden, som skedde 1955. Tio år senare, när Forshaga kommun var ägare till Hagen, ville kommunen få bort byggnaden eftersom ett nytt bostadsområde planerades. Den flyttades från gården Hagen till hembygdsgården 1969 som beredskapsarbete.

Bottengolvet består av grova stockar som sågats isär och handbilats med rundningen nedåt. I stora sädesbingar hade det förvarats havre, råg och vete. Det hade också varit visthusbod med mjöl, salt kött och fläsk i tinor, fårfioler, lax och torkad fisk. I taket hade hängt paltkakor och bröd på långa stänger. Smidda lås och järngaller för gluggarna såg till att inte objudna gäster tog sig in. Sommartid fanns också liggplatser för drängar och pigor. Taket är klätt med kvadratiska skifferplattor som monterats med spetsarna nedåt. Varje platta hålls på plats med en järnspik som dessvärre rostar med tiden. Plattan glider då ner och vatten tar sig in i huset. Hela taket är idag i behov av totalreparation som kommer att kosta föreningen stora summor och mycket arbete.

Framgården i mitten av 1800-talet

Hembygds -nytt

Kartan visar delar av Grossbol vid laga skiftet 1836. B är Hagen och C är Framgården. De röda gränslinjerna visar indelningen i de nybildade fastigheterna. Hagen och Framgården hade också tidigare ägts av samma släkt i över 400 år. Framgårdens mark gränsade i söder till nuvarande Bruksgatan, som redan då fanns som en byväg. Hagen hade också mark ner till Bruksgatan, och dessutom hela Skivstad. Torpet Myren, som blev Forshagas första poststation, ägdes också av Hagen. Svackan, som är parkering utanför kommunhuset, minner om att en myr har funnits där.

Långt tillbaka i tiden, år 1540 under Gustaf Wasas tid, fördes "Gråtzböll" in i jordeboken. Det vi i dag kallar Forshaga var då fyra gårdar. På västra sidan om älven fanns Grossbol och Löved. På andra sidan Norra och Södra Skived. Man kan på goda grunder anta att gårdarna funnits där ännu tidigare i hundratals år. Sandin skriver i "Grava och Forshaga" att Grossbol och Skived "torde räkna sin bebyggelse tillbaka till hedenhös".

Före laga skiftet 1836 var Grossbol en långsträckt by utefter nuvarande Norrliden och i en båge ner mot nuvarande Thyras väg. Mangårdsbyggnaderna var samlade i två olika centrum, medan uthusen fanns utspridda överallt inne i byn. Det ena centrat var Hagen i nuvarande korsningen av Grossbolstorpsvägen och Norrliden. Där hade flera bönder sina mangårdsbyggnader. År 1769 var det Per Månsson, Nils Andersson och Petter Nilsson som bodde intill varandra, medan Karl Jansson hade sitt hus ett par hundra meter längre norrut. Det andra centrat av mangårdsbyggnader var Framgården med Olof Ersson, Nils Månsson, Olof Olofsson och Anders Larsson. Nils Månssons ättlingar kommer senare att dominera både Hagen och Framgården. Det fanns också en ensam gård helt skild från byn och den ägdes av Nils Kristoffersson. Den låg i nuvarande korsningen av Geijersgatan och Storgatan.

Alla markägare skulle ha del i både bra och dåliga jordar, så med tiden blev det genom arvsskiftet och andra uppdelningar ett lappverk av tegar som blev svåra att bruka. Laga skiftet kom till för att samla ägorna till sammanhängande bruksdelar.

De två byarna blev genom laga skiftet 1836 uppbrutna och alla hus, utom de med skiffertak, monterades ner och flyttades. Skiffertak hade mangårdsbyggnaderna på Hagen och Framgården och även sädesmagasinen på samma gårdar. Ett av dessa var "Grossbolsmagasinet". De som inte flyttades var Petter Nilsson på Hagen och på Framgården Nils Månsson. På Framgården hade samma familj haft en unikt obruten ägarföljd i över 400 år. Den förste som går att hitta i handlingar är "Måns i Gråtzböll" 1540. Han son Nils Månsson blev näste ägare och hans son Måns Nilsson därefter. Det blev söner Måns och Nils efter varandra i hundratals år. I den första husförhörslängden hittar vi Måns Nilsson född 1719. Hans son Nils Månsson föddes 1739 och gifte sig med Katarina, som fick Måns Nilsson 1767. Han gifte sig med Maria Jonsdotter och fick Nils Månsson 1799. Nils gifte sig med Maria Pettersdotter och de fick Maria 1828, Per Magnus 1830, Anna Stina 1833, Maria Elisabet 1836, Johanna Lovisa 1839, Johan Gustaf 1842, Alfred 1845 och Carl Fredrik 1847.

När Nils Månsson dog 1879 blev änkan Maria Pettersdotter ägare, men sönerna Johan Gustaf och Carl Fredrik köpte tillsammans hennes del av Framgården och Hagen. Johan Gustaf bodde på Framgården och Carl Fredrik på Hagen. Nils Månssons dotter Anna Stina hade gift sig med Jonas Bengtsson från Västra Ämtervik. På så sätt blev också han delägare i Hagen och Framgården, men med en ganska liten del.

Hagen och Framgården var alltså samägda av de tre ägarna, men 1881 begärde de en hemmansklyvning för att marken skulle delas upp på var och en. Det resulterade i en omfattande flyttning av hus och uthus, som monterades ner och byggdes upp igen.

Från förrättningen 1881 finns en detaljerad och numrerad beskrivning över alla de 39 byggnaderna på de gemensamma ägorna för Framgården och Hagen:

"1: Manbyggnad på Framgården, under skiffertak, med tvenne utbyggen, det ena under skiffer; det andra under papptak, innehållande sex rum, kök med skafferier och två rök-

Hembygds - nytt

gångar, försedd med telgstenstrappa utanför förstugan. 59x22x25 fot. Värde i guldmynt 2100.

2: Magasin och visthusbod i två våningar, brädbordrad, under tak af skiffer". 36x20x20 fot. Värde i guldmynt 600.

18: Manbyggnad på tomten Hagen, innehållande sju rum med två rökgångar, under skiffertak. 59x22x25 fot. Värde i guldmynt 1800.

22: Magasin i tre våningar under skiffertak. 36x19x23 fot. Värde i guldmynt 545.

Hembygdsgårdens magasin måste vara nr 22 på Hagen. Det har numera bara två våningar, men höjden och fönsteröppningar stämmer med storlek och 3 våningar.

Maria Elisabet gifte sig med Olof Larsson i Humletorp i Nors socken. 1871 fick de sonen Karl Hjalmar som kom från Humletorp och köpte gården Hagen av sin morbror 1898.

Hjalmar Olsson gifte sig samma år med Anna Kristina Andersson. 1901 fick de sonen Karl Olof Gustaf, som dog samma dag han föddes. 1903 fick de dottern Frida Maria Elisabet. Den 12 november 1920 blev det åter sorg i familjen när dottern dog av lungsot bara 17 år gammal. De barnlösa föräldrarna tog samma år fosterdottern Hilma Maria Tvedberg, som kom från Stockholm.

Knappt fyra år senare i augusti 1924, dog också Hjalmars hustru Anna Kristina, även hon i lungsot.

Hjalmar behövde en ny kvinna i huset och 1930 gifte sig den 59-årige Hjalmar med den 46-åriga Stina Jonsson från Norra Ny. Fosterdottern hade flyttat, men en ny, elvaåriga Birgit Maria Synnöve Holmström, även hon från Stockholm, tog plats i familjen. Tjugo år senare dog Hjalmar Olsson den 25 juni 1950. Stina flyttade till Karlstad där hon dog 1953.

Gården Hagen styckades av när Hjalmar Olsson sålde största delen av egendomen till Forshaga Köping. Kvar blev boningshuset med omgivande trädgård. Efter Hjalmar Olssons död övertogs Hagen av kommunen. Huset revs 1968.

Hagen omkring 1930. Hjalmar Olsson med nya hustrun och fosterdotter

Hembygds - nytt

Grossbolsmagasinet låg nära nya vägkanten. Hagen till vänster.

Grossbolsmagasinet har återbyggts på hembygdsgården

Hembygds -nytt

Hjalmar Olsson. Till vänster ett ungdomsporträtt, till höger bröllopsfoto från 1898 med Hjalmar Olsson och Anna Kristina Andersson. Nederst hembygdsföreningens styrelse 1941 med Hjalmar Olsson som nr 4 från vänster i nedre raden.

Framgården gick ur släkten tidigare än Hagen. En av de senare ägarna var Karl Johan Sundin med hustrun Emma Lovisa Andersson. Gården drevs till konkurs, banken tog över gården och sålde den 1913 till fjärdingsmannen och auktionisten Oskar Moberg.

Thyra Forsberg med rötter i Hedås hade året innan gift sig med Oskar, som hyrde inne i Forshaga. Dit flyttade Thyra och där föddes första barnet Anna-Lisa. Det började bli trångt trots att Oskar inte var hemma särskilt ofta. Som polis var han borta nätter och helger och det blev inte mycket tid över till familjen. För att dryga ut inkomsten tog han dessutom uppdrag som auktionist och med bouppteckningar. Thyra, som hade växt upp med jordbruk, insåg att om hon skulle få se sin man lite mer så borde de skaffa en gård i stället.

Och tillfället kom. Framgården var ju satt i konkurs. Oskar hade erfarenhet av auktioner, han var själv auktionist och kunde köpa gården till bra pris. Men storkriget fick priserna att raka i höjden, allt som måste skaffas till jordbruket blev dyrt. Den nergångna gården krävde upprustning. Oskar köpte billigt, det höll ner skuldbördan. Men det hade blivit åtta munnar att mätta. De hade barnen Anna-Lisa, Sven-Erik, Åke, Per (Pelle), Nils och Britta. Familjen kämpade sig ändå igenom svårigheterna och det blev sakta bättre.

Men så kom dagen när Thyra Moberg blev änka på Framgården. Ordföranden i arbetslöshetskommittén Oskar Moberg var på hemväg från ett möte. Det var halt och blankis på vägarna och han halkade. Något bröts, någon hjälpte honom hem. Han hade blivit liggande i sin säng i flera månader och väntade på läkning när blodproppen fastnade i benet. Det kom flera. Och det tog slut. Doktor Wessmark skrev i dödsattesten "embolia", blodproppen som blev slutet för den 49-årige Oskar Leander Moberg den 1 juni 1933.

Det var en kvinna med järnvilja som nu styrde på Framgården. Inte visste hon något om affärer, men alla fick hjälpa till att sköta gården och sakta började Thyra bli en affärskvinna som respekterades.

Thyra hade bestämda åsikter, de var som gjutna i betong, hon ändrade sig inte, dottern till Anna Kajsa och Janne Forsberg från Hedås. Men det hände en gång när den glade och humoristiske snickaren Alf Svensson hade råkat komma för sent till den uppgjorda tiden. Han kom in i köket där Thyra satt vid köksbordet. Hennes mun var ogillande och ögonen hade smalnats.

- Är det dags att komma nu, Svensson? Rösten var skarp.

Alf log och svarade mjukt:

- Så ska inte fru Moberg säga!

- Jasså, vad ska jag säga då? Thyra såg överraskad ut. Ingen hade tidigare vågat sätta sig upp mot Thyra Moberg på Framgården.

- Hon ska säga Välkommen Svensson!

Thyra stirrade framför sig som efter ett slag. Men efter en stund började hon skratta hejdlöst och efter detta blev de vänner för livet.

Sven-Erik tog realen och försvann in på kontoret på Boxholms bruk. Men han såg till att bygga ett sågverk på Framgården, det sågades egna timmerstockar från egna skogar. Det såldes mjölk och bräder.

Åke blev jurist, åklagare och så småningom länspolischef i Umeå och Halmstad.

Hembygds - nytt

Pelle gick vägen genom Kyrkeruds lantmannaskola för att hamna på Käversta Folkhögskola i Sköllersta. Med dessa utbildningar i ryggen startade han en handels-trädgård. Framgårdens åkrar hade sträckt sig ända fram till Bruksgatan, men municipalsamhället åt sig sakta mot Framgården som ett kompani mördarsniglar. Pelle behövde femtusen kvadratmeter, och han fann en plats mellan järnvägen och älven, Älvnäs kallade han den. Där byggde han sina växthus, kallbänkar och byggnader som han tyckte sig behöva för odlandet. Han skaffade hjälp av anställda, en var systemen Britta, och sålde på torget i Karlstad. Så blev det butik i stora centrumhuset Sveanäs i Forshaga där allt försvann i storbranden en kväll i slutet av mars när hela huset med hotell och allt brann ur så bara yttermurarna blev kvar. Pelle lät Britta ta över verksamheten och skaffade sig egen gård några kilometer hemifrån i Visterud.

Britta drev alltså trädgårdshandeln vidare, hon hade butik på Bruksgatan och skulle senare driva blomsterhandel i Karlstad.

Nils hade hand om Framgården, jordbruket med mjölken och hästarna, men när Thyra inte längre var med så skaffade han eget uppe på Grossbolshöjden.

Framgården såldes till kommunen, det blev rivning, allt skulle ner utom det gamla sågverket som fick vara kvar. Gården blev ett industriområde. Men några gamla vårdträd och namnet finns kvar, området heter Framgården och vägen fram till Mobergsstället finns som gata, "Thyras väg".

Källor: Historiska kartor, lantmäterihandlingar, protokoll, kyrkoböcker mm.

Lennart Jonsson

I mitten Thyra Moberg och bakom henne Pelle Moberg. Hagen i bakgrunden.

Kolgården

Strax söder om Skiveds före detta station finns ett stort område som kallas Kolgården. Varför det fått detta namn kan man själv få erfara om man petar lite i marken, för då upptäcker man ett täcke av stenkolsrester under mossan och gräset. Stenkolsresterna har en lång historia.

På västra sidan Klarälven i Forshaga började i slutet av 1800-talet en omfattande industriepok. Då startades först en sulfatfabrik och strax därefter en sulfitfabrik, båda tillverkade pappersmassa. Sulfatfabriken fanns bara en kort tid i Forshaga. Efter en brand flyttades den till Deje. Ett pappersbruk som kunde tillverka papper av pappersmassan byggdes också på "Holmen". Efter flera olika ägare köpte AB Mölnbacka-Trysil massatillverkningen och pappersbruket 1906.

För framställningen av pappersmassa krävdes värme och som bränsle användes stenkol som importerades från England. Stenkolet kom med stora fraktfartyg till yttre hamnen i Karlstad. Därifrån transporterades det med pråmar genom Pråmkanalen till Klarälven där det sedan lastades om och transporterades med någon av Mölnbacka – Trysils egna båtar. Dessa var sju till antalet och hade byggts på varvet vid Södra Ed i Forshaga. På industriområdet i Forshaga fanns inte lagerplats för kolet, så det var där Kolgården kom in i bilden. Men Kolgården låg inte vid älven så nu behövdes ytterligare omlastning. Strax söder om Forshagas kanal finns en djup del av Klarälven som kallas "Djupa hålet" och där lossades kolet. För att kunna transportera det tunga kolet upp för älvsälanten och till Kolgården hade man byggt en linbana. I stora stålkorgar transporterades kolet högt upp i luften och stjälpes av vid Kolgården. Från Kolgården gick sedan ytterligare en linbana till massaindustrins värmecentral. Allt eftersom det behövdes kol transporterades det över älven i stålkorgar rullande på linbanan.

Stenkolslagringen på Kolgården kunde också vara riskfylld. Kolet var lättantändligt och kunde ibland till och med självantända. Willy Håkansson berättar i "Forshaga som det var förr" om en natt på 1930-talet, då stenkolslagret brann med sådan häftighet att eldslågorna syntes ända bort till Grossbol på andra sidan älven.

I den dagbok som Albert Jansson skrev som 14-åring berättar han om en händelse från Kolgården som berörde honom djupt: *"En del unga pojkar arbetade med kollastning. Strax ovanför går en tusenvoltledning, ingen utav dem visste att det var ström på den. För tre månader sedan borttogs motorn till ledningen men ledningen fick sitta kvar. Det att ledningen fick sitta kvar kan man väl inte sägas att direkt vara slarv, men slarvet var det att, då de kopplade från motorn ej kopplade av strömmen. En av pojkarna vid namn Göran Petterson stod uppe på en kolhög och skyfflade ner kol. Som han stod där råkade han slinta med foten och stötte med käken den elektriska tråden. Han föll samman med detsamma. Då man såg vad som hade hänt fick man ner honom och började arbeta med honom. En svag livsgnist fanns ännu kvar och då man arbetat med honom en stund såg det ut som om han skulle bli bättre. Men plötsligt försämrades han. Dödens käftar grep honom hårdare och om en stund så var det slut. Livet hade flytt."*

Hembygds - nytt

Kolgården anlades i oktober 1931. Linbanan från pappersbruket korsar kolgården.

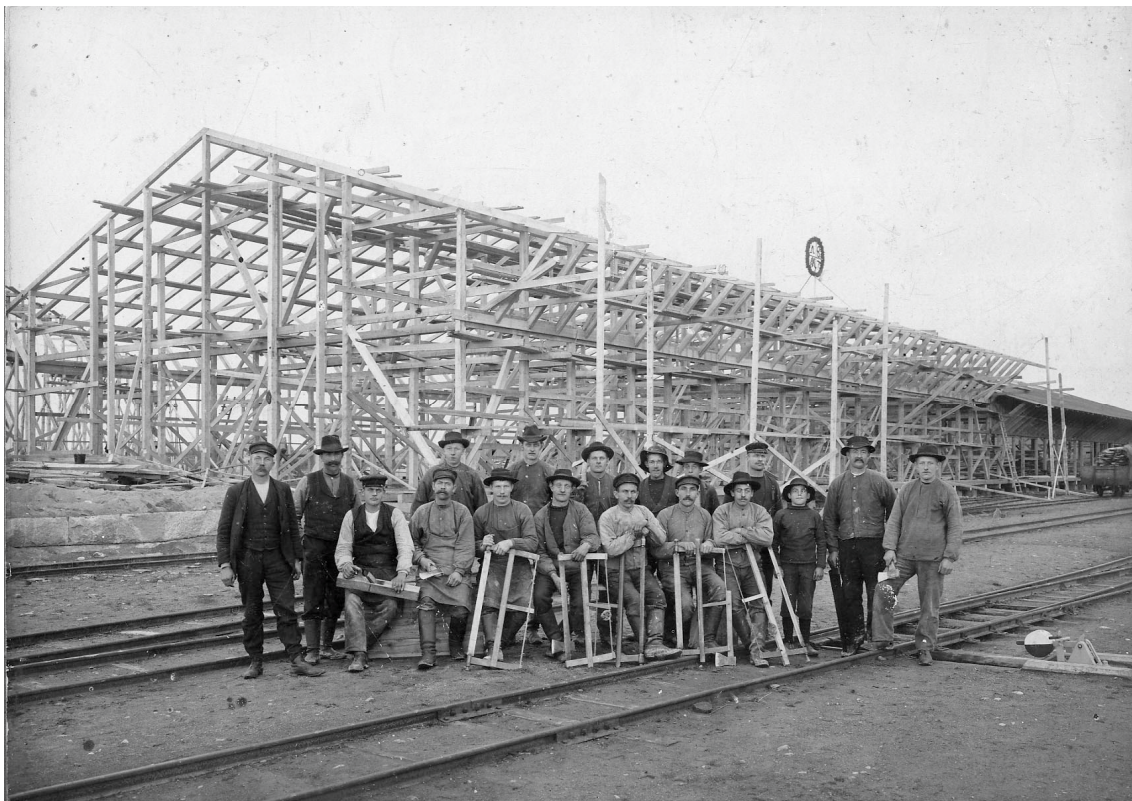
15 augusti 1932 brann kolgården. Kolet transporterades i stålkorgar.

Hembygds - nytt

I den dagbok som Albert Jansson skrev som 14-åring berättar han om en händelse från Kolgården som berörde honom djupt: *"En del unga pojkar arbetade med kollastning. Strax ovanför går en tusenvoltledning, ingen utav dem visste att det var ström på den. För tre månader sedan borttogs motorn till ledningen men ledningen fick sitta kvar. Det att ledningen fick sitta kvar kan man väl inte sägas att direkt vara slarv, men slarvet var det att, då de kopplade från motorn ej kopplade av strömmen. En av pojkarna vid namn Göran Pettersson stod uppe på en kolhög och skyfflade ner kol. Som han stod där råkade han slinta med foten och stötte med käken den elektriska tråden. Han föll samman med detsamma. Då man såg vad som hade hänt fick man ner honom och började arbeta med honom. En svag livsgnista fanns ännu kvar och då man arbetat med honom en stund såg det ut som om han skulle bli bättre. Men plötsligt försämrades han. Dödens käftar grep honom hårdare och om en stund så var det slut. Livet hade flytt."*

Det fanns dessutom en tredje linbana mellan industrin och området vid Kolgården. Den gick från pappersbruket på Holmen till ett stort magasin som stod på västra sidan NKLj-banan mitt emot järnvägsstationen. I magasinet förvarades det färdiga pappret för vidare transport. Willy Håkansson minns hur linbanan gick ut från översta våningen på Klarafors pappersbruk och direkt in i magasinet vid Skiveds järnvägsstation. Sedan fraktades pappret vidare på NKLj-banan, antingen till Karlstads yttre hamn för lastning på båtar, eller till Deje för omlastning från smalspåriga NKLj till bredspårig järnväg. Båda transportererna för vidare färd till Göteborg och sedan till olika hamnar i Europa.

Gunnel Johansson

Molnbacka-Trysils stora magasin under byggnad vid Skiveds station